

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

IV. ÚS 30/2025-12

Ústavný súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedu senátu Ladislava Duditša a sudcov Libora Duľu (sudca spravodajca) a Rastislava Kaššáka v konaní podľa čl. 127 Ústavy Slovenskej republiky o ústavnej sťažnosti sťažovateľa [REDAKOVANÉ], narodeného [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ], zastúpeného advokátkou JUDr. Evou Hlaváčovou, Farská 12, Nitra, proti uzneseniu Najvyššieho súdu Slovenskej republiky sp. zn. 2 Tdo 21/2024 z 20. augusta 2024 takto

r o z h o d o l :

Ústavnú sťažnosť **o d m i e t a .**

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavná sťažnosť sťažovateľa a skutkový stav veci

1. Sťažovateľ sa ústavnou sťažnosťou doručенou ústavnému súdu 6. decembra 2024 domáha vyslovenia porušenia základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“), práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) a porušenia čl. 14 ods. 1 Medzinárodného paktu o ľudských právach [správne Medzinárodného paktu o občianskych a politických právach (ďalej len „pakt“)] uznesením najvyššieho súdu sp. zn. 2 Tdo 21/2024 z 20. augusta 2024. V petite podanej ústavnej sťažnosti sťažovateľ ústavnému súdu navrhol, aby nálezom vyslovil porušenie označených práv napadnutým uznesením najvyššieho súdu, ktoré žiada zrušiť a vec vrátiť najvyššiemu súdu na opätovné prejednanie a rozhodnutie, a navrhol nahradiť mu trovy konania.

2. Z obsahu podanej ústavnej sťažnosti a jej príloh vyplýva, že sťažovateľ bol rozsudkom Okresného súdu Komárno č. k. 1T/148/2010-1636 zo 16. februára 2023 uznaný vinným z pokračujúceho zločinu vydierania podľa § 189 ods. 1, 2 písm. a) Trestného zákona s poukazom na § 138 ods. 1 písm. a) Trestného zákona, pričom podľa § 44 Trestného zákona okresný súd upustil od potrestania sťažovateľa s ohľadom na trest odňatia slobody, ktorý mu bol uložený predošlým rozsudkom Okresného súdu Nitra sp. zn. 3Tk 2/2019 z 25. mája 2021 v spojení

s rozsudkom Krajského súdu v Nitre sp. zn. 1To 52/2021 z 28. septembra 2021. Krajský súd uznesením sp. zn. 1To/65/2023 z 3. októbra 2023 podľa § 319 Trestného poriadku zamietol odvolanie podané sťažovateľom proti rozsudku okresného súdu č. k. 1T/148/2010-1636 zo 16. februára 2023. Najvyšší súd uznesením sp. zn. 2 Tdo 21/2024 z 20. augusta 2024 odmietol podľa § 382 písm. c) Trestného poriadku dovolanie podané sťažovateľom z dôvodov podľa § 371 ods. 1 písm. c) a i) Trestného poriadku proti uzneseniu krajského súdu sp. zn. 1To/65/2023 z 3. októbra 2023.

3. Sťažovateľ v podanej ústavnej sťažnosti rozčlenil svoju argumentáciu do troch rovín. V rámci prvej roviny sťažovateľ konštatoval, že jeho záver o vine je postavený na arbitrárných záveroch bez náležitého vykonania dokazovania a za súčasného vykonania dokazovania v jeho prospech, ktoré vo veci konajúce súdy odmietli bez náležitého zdôvodnenia. Vykonané dokazovanie nebolo dostatočné a súdy ustálili záver o jeho vine bez odstránenia akýchkoľvek pochybností o tom, že sa daných čiastkových útokov pokračujúceho zločinu vydierania podľa § 189 ods. 1, 2 písm. a) Trestného zákona dopustil. Naopak, sťažovateľ dospel k záveru, že ak pochybnosti ako základný predpoklad spravodlivého rozhodnutia neboli vierohodne odstránené, mali súdy postupovať v jeho trestnej veci úplne inak. Sťažovateľ zvýraznil, že už samotná obžaloba vykazovala také nedostatky, ktoré boli v rozpore s Trestným poriadkom a v ktorých dôsledku sa nemohol účinne brániť, keď (i) skutok 1 bol časovo vymedzený neurčitým spôsobom niekedy, a to aj napriek pretrvávajúcim rozporom v rámci dokazovania. V súhrne teda sťažovateľ namietol nedostatočné skutkové zistenia ako zákonný predpoklad odsúdenia vrátane bezdôvodného a riadne nevysvetleného odmietnutia ním navrhovaného dokazovania, na čo v konečnom dôsledku nerefletoval ani dovolací súd, ktorého rozhodnutie *„má znaky formalizmu bez skutočného objektívneho základu na to, aby niekomu súd pripísal vinu za niečo, čo nie je nad akúkoľvek pochybnosť ustálené.“*

4. V druhej rovine svojej argumentácie sťažovateľ poukázal na to, že najvyšší súd nedostatočne reagoval, resp. rezignoval na aktuálnu zmenu Trestného zákona a Trestného poriadku, keď *„štát vytvoril základ pre novú trestnoprávnu politiku.“* V konečnom dôsledku a tretej argumentačnej rovine, namietajúc porušenie základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietahov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy, poukázal na to, že vzhľadom na dĺžku jeho trestného konania v trvaní 18 rokov malo byť rozhodnuté inak, teda malo byť jeho trestné stíhanie zastavené.

II.

Predbežné prerokovanie ústavnej sťažnosti

5. Podľa čl. 124 ústavy ústavný súd je nezávislým súdnym orgánom ochrany ústavnosti.

6. Podľa čl. 140 ústavy podrobnosti o organizácii ústavného súdu, o spôsobe konania pred ním a o postavení jeho sudcov ustanoví zákon.

7. Ústavný súd v súlade s § 56 ods. 1 zákona č. 314/2018 Z. z. o Ústavnom súde Slovenskej republiky a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) predbežne prerokoval ústavnú sťažnosť, pričom posudzoval, či jej prijatiu na ďalšie konanie nebránia dôvody uvedené v § 56 ods. 2 zákona o ústavnom súde. Podľa § 56 ods. 2 zákona o ústavnom súde ústavný súd môže na predbežnom prerokovaní bez ústneho

pojednávania uznesením odmietnuť návrh na začatie konania, a) na prerokovanie ktorého nemá ústavný súd právomoc, b) ktorý je podaný navrhovateľom bez zastúpenia podľa § 34 alebo § 35 a ústavný súd nevyhovel žiadosti navrhovateľa o ustanovenie právneho zástupcu podľa § 37, c) ktorý nemá náležitosti ustanovené zákonom, d) ktorý je neprípustný, e) ktorý je podaný zjavne neoprávnenou osobou, f) ktorý je podaný oneskorene, g) podľa § 42 ods. 2 písm. f), g), q), r), t) alebo písm. v), ktorý je zjavne neopodstatnený.

II.1. K náležitostiam ústavnej sťažnosti:

8. Podľa § 42 ods. 1 zákona o ústavnom súde podanie, ktorým sa začína konanie pred ústavným súdom, je návrhom na začatie konania.

9. Podľa § 42 ods. 2 písm. f) zákona o ústavnom súde návrhom na začatie konania je sťažnosť fyzickej osoby alebo právnickej osoby podľa čl. 127 ústavy.

10. Podľa § 43 ods. 1 zákona o ústavnom súde návrh na začatie konania okrem všeobecných náležitostí podania podľa § 39 musí obsahovať aj dátum narodenia navrhovateľa, ak ide o fyzickú osobu, bydlisko alebo sídlo navrhovateľa, označenie subjektu, proti ktorému návrh smeruje, akého rozhodnutia sa navrhovateľ domáha, odôvodnenie návrhu a navrhované dôkazy.

11. Podľa § 45 zákona o ústavnom súde ústavný súd je viazaný rozsahom a dôvodmi návrhu na začatie konania, ak § 89 neustanovuje inak.

12. Viazanosť ústavného súdu návrhom na začatie konania sa prejavuje predovšetkým vo viazanosti petitom, teda tou časťou ústavnej sťažnosti, v ktorej sťažovateľ špecifikuje, akého rozhodnutia sa od ústavného súdu domáha, čím zároveň vymedzí predmet konania pred ústavným súdom z hľadiska požiadavky na poskytnutie ústavnej ochrany. Vzhľadom na uvedené môže ústavný súd rozhodnúť len o tom, čoho sa sťažovateľ domáha v petite svojej ústavnej sťažnosti, a vo vzťahu k tomu subjektu, ktorý označil za porušovateľa svojich práv (II. ÚS 19/05, III. ÚS 2/05, IV. ÚS 355/09, IV. ÚS 287/2011, II. ÚS 660/2016). Platí to predovšetkým v situácii, keď je sťažovateľ zastúpený zvoleným advokátom.

13. Podľa § 123 ods. 1 zákona o ústavnom súde ústavná sťažnosť musí okrem všeobecných náležitostí návrhu na začatie konania podľa § 43 obsahovať a) označenie toho, kto podľa sťažovateľa porušil jeho základné práva a slobody, b) označenie právoplatného rozhodnutia, opatrenia alebo iného zásahu, ktorým podľa sťažovateľa boli porušené jeho základné práva a slobody, c) označenie základných práv a slobôd, ktorých porušenie sťažovateľ tvrdí, d) konkrétne skutkové a právne dôvody, pre ktoré malo podľa sťažovateľa dôjsť k porušeniu jeho základných práv a slobôd.

II.2. Posúdenie veci:

14. Ústavný súd musí pri zohľadnení podmienok konania pred ústavným súdom podľa § 43 ods. 1 v spojení s § 123 ods. 1 písm. d) zákona o ústavnom súde vo vzťahu k prvej a druhej rovine argumentácie ústavnej sťažnosti (odseky 3 a 4 tohto odôvodnenia) konštatovať, že ústavná sťažnosť sťažovateľa, ktorý je v konaní pred ústavným súdom kvalifikovane právne zastúpený, pôsobí vo vzťahu k napadnutému uzneseniu najvyššieho súdu nedostatočne, pretože jej chýba

relevantné odôvodnenie [§ 43 ods. 1 v spojení s § 123 ods. 1 písm. d) zákona o ústavnom súde], čo predstavuje nedostatok zakladajúci dôvod na jej odmietnutie podľa § 56 ods. 2 písm. c) zákona o ústavnom súde z dôvodu nedostatku náležitostí ustanovených zákonom (podobne III. ÚS 26/2012, III. ÚS 241/2013, I. ÚS 291/2017, IV. ÚS 91/2018, IV. ÚS 343/2020). Z hľadiska predbežného prerokovania ústavnej sťažnosti je v tomto konkrétnom prípade podstatná najmä požiadavka plynúca z § 123 ods. 1 písm. d) zákona o ústavnom súde, a to požiadavka relevantnej ústavnoprávnej argumentácie namietaného porušenia práv adresnými námietkami. Sťažovateľ v podanej ústavnej sťažnosti len v rovine všeobecnej argumentácie nesúhlasí so závermi napadnutého uznesenia najvyššieho súdu, pričom ale nenapáda v konkrétnej právnej rovine spôsob vysporiadania sa najvyššieho súdu s ním predostretými argumentačnými námietkami. Teda sťažovateľ na jednej strane tvrdí v konštatačnej rovine, že napadnuté uznesenie najvyššieho súdu je arbitrárne (vrátane rozhodnutí súdov nižšieho stupňa) s jednoznačným vlastným záverom o jeho nevine, ale kompetenčné a nadväzujúce prieskumné závery najvyššieho súdu vo vzťahu k rozhodnutiu odvolacieho súdu (a sprostredkovane k rozhodnutiu súdu prvého stupňa) relevantne nerozporuje. Namiesto toho len všeobecne uzatvára, že ide o nedostatky napadnutého uznesenia najvyššieho súdu (vrátane záverov súdov nižšieho stupňa), ba dokonca už podanej obžaloby s cieľom vyvolať/docieľiť ústavný prieskum správnosti súdmi vyslovených záverov *ex officio* a na úrovni konania pred všeobecnými súdmi v pôvodnom konaní pred jeho právoplatným skončením. Takými nedostatkami trpí sťažovateľom predostretá argumentácia v skutkovej rovine vrátane ataku odmietnutia jeho návrhov na vykonanie dokazovania, ako aj právna argumentácia týkajúca sa nastolenej požiadavky aplikácie novej/priaznivejšej právnej úpravy v jeho prospech, bez vysvetlenia právneho konceptu, na ktorého podklade by mal najvyšší súd ako súd dovolací reflektovať po právoplatnom skončení trestnej veci inú, pre obvineného priaznivejšiu právnu úpravu.

15. Ústavný súd teda zdôrazňuje, že konanie o ústavnej sťažnosti nemá charakter nesporového konania a nie je ovládané vyhládavacou zásadou, ale striktné prejednávajúcou zásadou, v dôsledku čoho ústavný súd sám iniciatívne neprehodnocuje arbitrárnosť rozhodnutia orgánu verejnej moci, ale postupuje výlučne na podklade obsahového návrhu (námietok v ňom obsiahnutých) na začatie konania, ktorý je mu predložený sťažovateľom, ktorý musí byť zastúpený právnym zástupcom. Inými slovami, rozhodnutie súdu alebo iného orgánu verejnej moci vyznievajúce v neprospech sťažovateľa je možné vo vzťahu k zásahu do jeho základných práv preskúmať predovšetkým (a prakticky výlučne) podľa jeho odôvodnenia, ktoré (alebo ktorého absencia v podstatných bodoch) musí byť atakované námietkami sťažovateľa oproti jeho argumentácii v konaní, ktoré predchádzalo vydaniu rozhodnutia napadnutého ústavnou sťažnosťou, k čomu v prípade podanej ústavnej sťažnosti nedošlo.

16. V súvislosti s uvedenými nedostatkami ústavný súd pripomína, že ich nie je povinný odstraňovať z úradnej povinnosti. Na taký postup slúži inštitút povinného právneho zastúpenia v konaní pred ústavným súdom a publikovaná judikatúra, z ktorej jednoznačne vyplýva, ako ústavný súd posudzuje nedostatok náležitostí podaní účastníkov konania (IV. ÚS 77/08, III. ÚS 357/2010, I. ÚS 547/2016, I. ÚS 432/2016). Vzhľadom na to, že nesplnenie zákonom ustanovených náležitostí sa netýkalo len formálnych náležitostí ústavnej sťažnosti, ale jej esenciálnych obsahových náležitostí (ústavnoprávna nedostatočnosť odôvodnenia ústavnej sťažnosti) vo vzťahu k predmetu konania pred ústavným súdom, ústavný súd sťažovateľa nevyzýval

na odstránenie nedostatkov ústavnej sťažnosti (II. ÚS 58/2019, I. ÚS 346/2019, I. ÚS 351/2019, IV. ÚS 343/2020).

17. Na základe prezentovaných záverov ústavný súd odmieta túto časť sťažovateľom podanej ústavnej sťažnosti z dôvodu nedostatku náležitostí ustanovených zákonom podľa § 56 ods. 2 písm. c) zákona o ústavnom súde, čo sa týka všetkých ním uplatnených referenčných noriem vo vzťahu k dotknutej časti ústavnej sťažnosti (predmetným argumentačným rovinám).

18. Nad uvedený rámec ústavný súd v materiálnej rovine dodáva, že najvyšší súd sa pri prieskume dôvodu dovolania podľa § 371 ods. 1 písm. c) Trestného poriadku, a teda práva na obhajobu ako zložky spravodlivého procesu, kam patrí aj dostatočné odôvodnenie rozhodnutia v jeho podstatných okolnostiach, zaoberal odôvodnením skutkových záverov skôr konajúcich súdov v kontexte vykonaného dokazovania (a to aj konkrétne, napr. s. 8 ods. 1 napadnutého uznesenia najvyššieho súdu), čerpajúc pritom rámec, ktorý mu zákon v dovolacom konaní na taký účel poskytuje, ktorý je užší než v prvostupňovom alebo odvolacom konaní, keďže dovolací súd (podobne ako ústavný súd) nie je skutkovým súdom.

19. V tejto súvislosti najvyšší súd zároveň vysvetlil okolnosť, ktorá je namietaná aj v ústavnej sťažnosti, avšak na základe nesprávnej interpretácie záverov najvyššieho súdu. Sťažovateľ môže byť so skutkovými závermi konajúcich súdov nespokojný, platí však, že samotná taká jeho nespokojnosť (pochopiteľná, keďže v otázke viny nebol úspešný) nie je dôvodom na zrušenie napadnutého rozhodnutia v dovolacom konaní. Rovnako mu bolo vysvetlené v zmysle konštantnej judikatúry, že námietky proti právnej kvalifikácii zisteného skutku [§ 371 ods. 1 písm. i) Trestného poriadku] nie je v dovolaní možné uplatňovať mechanickou tézou, že skutkové nedostatky znamenajú aj nesprávnu právnu kvalifikáciu.

20. K otázke novelizácie Trestného zákona ústavný súd v doplnkovom vysvetlení majúcom charakter *obiter dictum* dodáva, že čl. 50 ods. 6 ústavy, resp. na jeho základe § 2 ods. 1 Trestného zákona sa týka posudzovania trestnosti činu a ukladania trestu v právoplatne neskončenom konaní. Len ak by bola neskoršia zmena účinného znenia Trestného zákona v otázkach posudzovania trestnosti činu a ukladania trestu, ktorá je priaznivejšia pre (už odsúdeného) páchatel'a v ustanoveniach relevantných pre jeho skoršie odsúdenie, vyvolaná tzv. derogačným nálezom ústavného súdu vydaným v konaní o súlade právnych predpisov, je možné označené ustanovenia týkajúce sa časovej pôsobnosti Trestného zákona využiť pri podaní návrhu na obnovu konania podľa § 394 ods. 4 písm. b) Trestného poriadku (teda nie ako dôvod dovolania).

21. V poslednej línii svojej argumentácie (odsek 4 tohto odôvodnenia) sa sťažovateľ domáha vyslovenia porušenia základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných priet'ahov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy napadnutým uznesením najvyššieho súdu.

22. Podľa konštantnej judikatúry ústavného súdu je účelom základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných priet'ahov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy v jeho všeobecnom poňatí odstránenie stavu právnej neistoty, v ktorej sa nachádza osoba domáhajúca sa rozhodnutia príslušného štátneho orgánu (I. ÚS 582/2015, I. ÚS 54/2016, I. ÚS 760/2016, I. ÚS 611/2017, IV. ÚS 21/2018, IV. ÚS 64/2020). Samotným prerokovaním veci na štátnom orgáne sa právna neistota osoby neodstráni. Ústavné právo na prerokovanie veci bez zbytočných priet'ahov sa splní až právoplatným rozhodnutím štátneho orgánu, na ktorom sa osoba domáha odstránenia právnej neistoty týkajúcej

sa svojich práv (57/97, I. ÚS 92/97, I. ÚS 10/98, IV. ÚS 535/2013, I. ÚS 582/2015, I. ÚS 54/2016, I. ÚS 760/2016, I. ÚS 611/2017, IV. ÚS 21/2018, IV. ÚS 64/2020).

23. Vo vzťahu k tejto námietke sťažovateľa ústavný súd poukazuje na to, že podľa ustálenej judikatúry ústavného súdu (napr. IV. ÚS 102/05, II. ÚS 387/06, IV. ÚS 237/09, II. ÚS 290/09, IV. ÚS 42/2010, II. ÚS 445/2016, II. ÚS 751/2017, IV. ÚS 632/2018) sa ochrana základnému právu podľa čl. 48 ods. 2 ústavy poskytuje v konaní pred ústavným súdom len vtedy, ak v čase uplatnenia tejto ochrany porušovanie tohto základného práva označenými orgánmi ešte mohlo trvať. Ak v čase, keď sťažnosť bola doručená ústavnému súdu, už nemohlo dochádzať k namietanému porušovaniu označeného základného práva postupom všeobecného súdu, ústavný súd sťažnosť zásadne odmieta ako zjavne neopodstatnenú. Sťažovateľ sa domáha vyslovenia porušenia základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy v čase, keď bola jeho trestná vec právoplatne skončená, k čomu došlo rozsudkom okresného súdu č. k. 1T/148/2010-1636 zo 16. februára 2023 v spojení s uznesením krajského súdu sp. zn. 1To/65/2023 z 3. októbra 2023, ktorým bolo podľa § 319 Trestného poriadku zamietnuté jeho odvolanie. Zjavná neopodstatnenosť ním podanej ústavnej sťažnosti je teda daná namietaním porušenia označeného základného práva v čase po právoplatnom skončení trestného konania vedeného proti jeho osobe, keď už bol stav jeho právnej neistoty odstránený. Zároveň už bolo rozhodnuté aj o dovolaní ako o mimoriadnom opravnom prostriedku proti právoplatnému rozhodnutiu.

24. Pokiaľ sťažovateľ mienil namietat' nezohľadnenie dĺžky proti nemu vedeného trestného konania v jeho konzekvenciách týkajúcich sa meritórneho rozhodnutia, ústavný súd z obsahu ním podaného odvolania (z 30. marca 2023) proti rozsudku okresného súdu č. k. 1T/148/2010-1636 zo 16. februára 2023 vrátane jeho doplnenia z 20. apríla 2023 zistil, že sa porušenia tohto základného práva vrátane argumentácie s tým spojenej a predloženej ústavnému súdu nedomáhal. Predmetnú argumentáciu sťažovateľ po prvýkrát uviedol až v podanom dovolaní z 29. januára 2024 proti uzneseniu krajského súdu sp. zn. 1To/65/2023 z 3. októbra 2023, čím je z pohľadu ústavného súdu a konania pred ním narušený princíp subsidiarity v kompetenčnom reťazci. Bez ohľadu na uvedené nie je námietka osobitne reflektovaná odôvodnením napadnutého uznesenia najvyššieho súdu, čo je však kontextuálne dané charakterom najvyšším súdom preskúmaného odsúdenia v jeho absentujúcej sankčnej zložke. V nadväznosti na uvedené ústavný súd vecne uzatvára, že hľadiska čl. 6 ods. 1 dohovoru je v zmysle judikatúry Európskeho súdu pre ľudské práva potrebné, aby vnútroštátne právo ním zvolenými prostriedkami dostatočne zohľadnilo dĺžku konania na kompenzáciu obvineného (to sa sprostredkovane týka aj čl. 14 ods. 1 paktu a čl. 46 ods. 1 ústavy, a to priamo aj v súvzťažnosti s čl. 48 ods. 2 ústavy, teda všetkých sťažovateľom označených referenčných ustanovení). Na zastavenie trestného stíhania z uvedených dôvodov neposkytuje Trestný poriadok priamu oporu, preto sa využívajú dostupné hmotnoprávne ustanovenia týkajúce sa (v prípade odsúdenia) ukladania trestu. Keďže bolo v prípade sťažovateľa upustené od súhrnného trestu vo vzťahu k trestu uloženému skorším odsúdením (teda v rozsahu nového odsúdenia potrestaný nebol), je taká kompenzácia na použiteľnej legálnej báze nepochybne dostatočná aj z hľadiska dĺžky trestného stíhania.

25. Vzhľadom na uvedené ústavný súd odmieta sťažovateľom podanú ústavnú sťažnosť v tejto jej časti podľa § 56 ods. 2 písm. g) zákona o ústavnom súde ako zjavne neopodstatnenú.

26. Pretože ústavná sťažnosť sťažovateľa bola ako celok odmietnutá, bolo bez právneho významu zaoberať sa ďalšími požiadavkami uvedenými v jeho ústavnej sťažnosti.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu ústavného súdu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 28. januára 2025

Ladislav Duditš
predseda senátu